

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความนำ

ถึงแม้ว่าการฟ้องคดีแพ่ง หรือคดีล้มละลายจะมีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ เพื่อบังคับชำระหนี้ เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ แต่โดยเหตุที่กฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์พิเศษเพิ่มเติมจากความสัมพันธ์ในทางแพ่งโดยทั่วไป คือมุ่งหมายจะให้เกิดความสะดวกและความเสมอภาคแก่เจ้าหนี้ ในอันที่จะได้รับชำระหนี้ ทั้งเป็นการช่วยปลดเปลื้องภาระหนี้สินของลูกหนี้ผู้สุจริต และถือ เป็นมาตรการที่ให้ความคุ้มครองแก่ประชาชน เพื่อว่าจะไม่ต้องเสียหายหากจะหลงให้ลูกหนี้ซึ่งอยู่ในฐานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ก่อนนี้ยืมเงินขึ้นอีก¹ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับคดีล้มละลายขึ้น โดยเฉพาะ

การที่จะผลักดันให้บรรล่วัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น นอกจากจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในการจัดหน่วยงาน เกี่ยวกับการล้มละลายแล้ว ยังจะต้องพิจารณาว่ากฎหมายอัน เป็นกลไกสำคัญนั้นมีมาตรการต่าง ๆ เพียงพอที่จะบังคับให้การเป็นไปดั่งนั้นหรือไม่ บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องเอื้ออำนวยหรือให้ความสะดวกต่อการปฏิบัติของฝ่ายต่าง ๆ แค่นั้นเพียงใด

การจัดองค์กรที่ซับซ้อนมากกว่าหนึ่งองค์กรย่อมมีผลดีที่อาจจัดให้มีการควบคุมซึ่งกันและกันได้ แต่ก็มิชอบที่จะต้องพิจารณาถึงความสะดวกรวดเร็ว ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา และการประสานงานของฝ่ายต่าง ๆ

¹บันทึกประกอบร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

ในส่วนที่เกี่ยวกับ เนื้อหาของกฎหมายนั้น มีข้อสมมุติฐานว่า กฎหมายต้องวิวัฒนาการ อยู่เสมอให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคม กฎหมายล้มละลายที่ดียิ่งต้อง เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละประเทศ การคุ้มครองประโยชน์ของฝ่ายเจ้าหนี้และฝ่าย ลูกหนี้ควรอยู่ในจุดที่เหมาะสม ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจของรัฐ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ซึ่งเป็นคนกลางจึง เป็นผู้มีส่วนอันสำคัญที่จะผลักดันให้การบังคับใช้ กฎหมายล้มละลายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความพึงพอใจแก่ฝ่ายเจ้าหนี้ และฝ่าย ลูกหนี้ ทำให้มีผู้หันมานิยมใช้กฎหมายล้มละลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะ เป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึง ความสำเร็จในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายล้มละลาย

เมื่อพิจารณาขอบ เขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้วจะ เห็นว่า การ บังคับใช้มาตรการเพื่อการควบคุมกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายนับ เป็นอำนาจหน้าที่อันสำคัญยิ่ง ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ถ้ามาตรการต่าง ๆ ใช้ได้ผลก็จะสร้างความพึงพอใจแก่ฝ่าย เจ้าหนี้ ด้วยเหตุที่ปกติแล้วเจ้าหนี้ผู้ เป็นโจทก์ในคดีล้มละลายค่อนข้างจะ เสียเปรียบ เจ้าหนี้ ตามคำพิพากษาในคดีแพ่ง ตรงที่ในคดีแพ่งเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเท่านั้นที่ได้รับประโยชน์จาก การบังคับคดี¹ แต่ในคดีล้มละลายนั้น เจ้าหนี้ที่มีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่จำกัดว่าจะต้อง เป็น เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา² และเจ้าหนี้ทั้งหลายมีสิทธิได้รับชำระหนี้โดยเสมอภาคกัน

ในส่วนที่เกี่ยวกับการประนอมหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจหน้าที่ควบคุม ให้การประนอมหนี้ เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ลูกหนี้ และแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายโดย เสมอภาคกัน การ ควบคุมให้การประนอมหนี้ เป็นไปจนประสบผลสำเร็จก็นับว่าเป็นการดำเนินการที่บรรจิวัดอุปประสงค์ ของกฎหมายล้มละลายอย่างหนึ่ง เพราะการช่วยพยุงฐานะของลูกหนี้ไว้ย่อมมีส่วนบรรเทา ความเสียหายทาง เศรษฐกิจของรัฐ เป็นส่วนรวมด้วย

¹ ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฯ มาตรา 290

² ดูพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 27 และมาตรา 94

ในการจัดสรรทรัพย์สินของลูกหนี้นั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจหน้าที่นำทรัพย์สินของลูกหนี้ที่รวบรวมมาได้แบ่งชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้โดยเท่าเทียมกันตามส่วนมากน้อยแห่งหนี้สิน การควบคุมมิให้มีการสร้างหนี้ปลอมหรือขอรับชำระหนี้โดยสมยอม เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของฝ่ายเจ้าหนี้ ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมายล้มละลายด้วยเช่นกัน

มาตรการทางกฎหมายอาญาก็นับว่ามีส่วนสำคัญต่อผลสำเร็จของการดำเนินคดีล้มละลาย เพราะการดำเนินคดีอาญากับลูกหนี้ เจ้าหนี้ หรือบุคคลอื่นใดซึ่งกระทำผิดทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายโดยเคร่งครัด จะมีส่วนช่วยให้การกระทำผิดอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายลดน้อยลง อันจะส่งผลให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว สุจริต และยุติธรรม

1.1.1 ปัญหาที่จะดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์ เรื่องนี้มีปัญหาที่จะดำเนินการวิจัยดังนี้

1) การจัดหน่วยงานเพื่อการบังคับชำระหนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ในคดีล้มละลายมีความเหมาะสมแล้วหรือไม่

2) พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ใช้มาเป็นเวลานาน มิได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้สอดคล้องหรือเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ถึงแม้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2511 และปี พ.ศ. 2526 ก็ไม่ใช่ส่วนอันเป็นสาระสำคัญเท่าใดนัก เช่น เรื่องเกณฑ์ชั้นค่าของจำนวนหนี้ที่จะฟ้องให้ล้มละลาย เป็นต้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2511 เพิ่มอำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการที่จะขอเพิกถอนการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งลูกหนี้ได้กระทำ หรือยอมให้กระทำในระหว่างระยะเวลาสามปีก่อนมีการขอให้ล้มละลายขึ้นเท่านั้น¹ จึงมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่าบทบัญญัติแห่ง

¹ปรีชา พานิชวงศ์, คู่มือกฎหมายล้มละลาย, (กรุงเทพฯ : แสงทองการพิมพ์, 2515), หน้า 14.

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้วางขอบเขตอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไว้เหมาะสมแล้วหรือไม่ ในทางปฏิบัติได้ก่อให้เกิดความสะดวกและมั่นใจ ต่อการดำเนินกระบวนการพิจารณาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แค่ไหนเพียงใด

3) ปัญหากฎหมายในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มีลักษณะ ชับซ้อนแตกต่างไปจากปัญหาความสัมพันธ์ในทางแพ่งทั่ว ๆ ไป ทั้งมิได้มีการวิเคราะห์วิจัยกัน อย่างจริงจัง จึงก่อให้เกิดความคิดเห็นแตกแยกมากมาย ปัญหาบางปัญหาถึงแม้จะมีแนวคำ วินิจฉัยของศาลฎีกาเป็นบรรทัดฐาน แต่ศาลฎีกาไม่ได้ให้เหตุผลแห่งคำวินิจฉัยไว้โดยละเอียด ชัดเจนนัก จึงมีปัญหาค่าที่จะต้องพิจารณาหาแนวทางในการตีความพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ หน้าที่ ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

1.1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

วิทยานิพนธ์ เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะตอบปัญหาในข้อ 1.1.1 อย่าง ถูกต้องตามหลักวิชานิติศาสตร์

1.1.3 ขอบเขตในการวิจัย

วิทยานิพนธ์ เรื่องนี้จะทำการศึกษาและวิจัยเนื้อหาของกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลาย เฉพาะในส่วนที่ว่าด้วยอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แต่จะไม่ก้าวล่วงเข้าไปในรายละเอียดที่เห็นว่า ไม่ใช่ส่วนอันเป็นสาระสำคัญต่อความสำเร็จของกฤษฎีกาบังคับคดีล้มละลาย ที่มาของเนื้อหาดังกล่าว จะได้พิจารณาจาก

- 1) พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483
- 2) ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการบังคับคดีล้มละลาย และการชำระบัญชี พ.ศ. 2520

- 3) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ฯ
- 4) กฎหมายอาญา
- 5) แนวคำพิพากษาของศาลฎีกา

1.1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์ เรื่องนี้จะดำเนินการวิจัยแบบวิจัยเอกสาร ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย จะใช้ทั้งข้อมูลอันดับหนึ่ง (ปฐมภูมิ) ที่ได้จากการศึกษางานของกรมบังคับคดี และข้อมูลอันดับสอง (ทุติยภูมิ)

1.1.5 ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

- 1) จะได้รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดหน่วยงาน เพื่อการบังคับชำระหนี้ ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในคดีล้มละลาย
- 2) จะได้แนวทางในการแก้ไขปรับปรุง เนื้อหาของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ให้ได้ขอบเขตอันเหมาะสม ซึ่งจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายล้มละลายบรรลุวัตถุประสงค์โดยส่วนรวม อันจะมีส่วนช่วยให้นักกฎหมายทุกคนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของกฎหมายล้มละลาย
- 3) จะได้แนวทางในการตีความพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์
- 4) ผลจากการนำเสนอแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และตีความกฎหมาย ดังที่กล่าวในข้อ 2) และข้อ 3) จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ อันจะมีส่วนช่วยในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายสะดวกรวดเร็วสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลาย อีกทั้งจะก่อให้เกิดความเสมอภาคแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง เพราะเหตุที่ได้รับการปฏิบัติในแนวเดียวกัน เดิมตามหน้าที่และความรับผิดชอบ

1.2 ข้อพิจารณาเบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนการและองค์กรตามกฎหมายล้มละลาย

ก่อนที่จะศึกษาในเชิง เปรียบ เทียบมีความจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกระบวนการล้มละลาย และการจัดองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายตามกฎหมายของต่างประเทศ ซึ่งจะนำมาเป็นหลักในการพิจารณาโดยสังเขป ดังนี้

1.2.1 กระบวนการล้มละลายตามกฎหมายอังกฤษ

คดีล้มละลาย เริ่มต้นโดยการยื่นคำขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย (Bankruptcy Petition) เพื่อให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ (receiving order) คำขอให้ลูกหนี้ล้มละลายอาจยื่นต่อศาลโดยฝ่ายเจ้าหนี้¹ หรือแม้แต่ข้างฝ่ายลูกหนี้ก็มีสิทธิร้องขอให้ตัวเองล้มละลายได้² ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลายได้แก่ High court หรือ County court ที่ลูกหนี้มีภูมิลำเนาหรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขตแล้วแต่กรณี

- คำขอให้ล้มละลายที่ยื่นต่อศาลโดยฝ่ายเจ้าหนี้จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขหรือคำกล่าวอ้างว่าลูกหนี้กระทำการซึ่งมีลักษณะ เป็นการล้มละลาย (act of bankruptcy)³ ขึ้นภายในระยะเวลา 3 เดือนก่อนยื่นคำขอ⁴ การกระทำซึ่งมีลักษณะ เป็นการล้มละลายเป็นเงื่อนไขของกฎหมายที่แสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เช่นการโอนกรรมสิทธิหรือสิทธิ เรียกร้องในทรัพย์สินให้ Trustee เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ของตน การโอนหรือส่งมอบทรัพย์สินทั้งหมด หรือแค่บางส่วนของคนไปโดยการฉ้อฉล เป็นต้น ส่วนการที่ลูกหนี้ยื่นคำขอให้ตัวเองล้มละลายก็ย่อมจะมีเหตุผลอยู่ในตัวว่าลูกหนี้ เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

¹Bankruptcy Act 1914, S. 4,5

²Bankruptcy Act 1914, S. 6

³Bankruptcy Act 1914, S. 1

⁴Bankruptcy Act 1914, S. 4 (C)

ในกรณีจำเป็น เพื่อการคุ้มครองทรัพย์สินของลูกหนี้ ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้ง เจ้าพนักงานขึ้นทำหน้าที่พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนไว้ เป็นการชั่วคราว (interim receiver) และอาจสั่งให้ เข้าครอบครองทรัพย์สินของ ลูกหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนนั้น โดยทันทีได้¹

ในการพิจารณาคำขอให้ล้มละลายมีกรณีที่ศาลจะสั่งได้ 2 ประการ คือ ศาลอาจมี คำสั่งยกคำขอ หรือมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ยังไม่มีผลทำให้ลูกหนี้ตก เป็นบุคคลล้มละลาย แต่มีผลทำให้ทรัพย์สินของลูกหนี้ตกอยู่ภายใต้ความครอบครองของ เจ้าพนักงาน ผู้มีหน้าที่ในการนี้ ซึ่งเรียกว่า Official receiver²

ในกรณีที่เจ้าหนี้ร้องขอ ถ้า Official receiver เห็น เป็นการสมควร เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ หรือถ้าลักษณะแห่งกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้มีความจำเป็นต้อง แต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สิน Official receiver จะแต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สิน (Special manager) ของลูกหนี้ขึ้นก็ได้ จนกว่าจะมีการจัดตั้ง Trustee³

เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว ต้องจัดให้มีการประชุม เจ้าหนี้ครั้งแรก (First meeting of creditors) เพื่อพิจารณาคำขอประนอมหนี้ (composition) หรือเงื่อนไขอื่น ๆ ของลูกหนี้ หรือเพื่อพิจารณาว่าจะ เป็นการสมควรให้ลูกหนี้ต้องล้มละลายหรือไม่ รวมทั้งการพิจารณาถึงวิธีดำเนินการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป⁴

¹Bankruptcy Act 1914, S.8

²Bankruptcy Act 1914, S. 3

³Bankruptcy Act 1914, S.10

⁴Bankruptcy Act 1914, S.13

ในการประชุม เจ้าหนี้ครั้งแรกหรือครั้งต่อ ๆ มา เจ้าหนี้ทั้งหลายอาจแต่งตั้ง
Committee of inspection ขึ้นเพื่อควบคุมดูแล Trustee ในการจัดการ
ทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย¹

ภายหลังที่ศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ศาลอาจมีคำสั่งให้ไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผย
(Public examination of debtor)² เพื่อให้ได้ทราบถึงความประพฤติ (conduct)
ข้อตกลง (dealing) และทรัพย์สิน (property) ของลูกหนี้

หลังจากที่ศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ ถ้าที่ประชุมเจ้าหนี้ในการประชุม
เจ้าหนี้ครั้งแรกพิจารณาลงมติเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย หรือไม่ลงมติใด ๆ หรือเจ้าหนี้
มิได้มาประชุมกัน หรือคำขอประนอมหนี้รวมทั้งข้อเสนอดังกล่าวของลูกหนี้ไม่ได้รับการอนุมัติ
ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ภายใน 14 วันนับแต่เวลาที่สิ้นสุดการไต่สวนลูกหนี้ หรือภายใน
ระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้เลื่อนออกไป ศาลจะมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลาย (adjudication
of bankruptcy)³ ซึ่งจะมีผลให้ทรัพย์สินของลูกหนี้โอนไปสู่ความครอบครองของ
Trustee เพื่อรวบรวมชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายที่สามารถพิสูจน์หนี้ของตนได้

หลังจากที่มีการไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผยแล้ว ลูกหนี้อาจยื่นคำขอปลดจากล้มละลาย
(Discharge of bankrupt)⁴ ศาลจะทำการไต่สวนจากรายงานของ Official
receiver ให้ทราบถึงความประพฤติและกิจการต่าง ๆ ของลูกหนี้ แล้วอาจมีคำสั่งปลด
ลูกหนี้จากล้มละลาย

¹Bankruptcy Act 1914, S.20

²Bankruptcy Act 1914, S.15

³Bankruptcy Act 1914, S.18

⁴Bankruptcy Act 1914, S.26

1.2.2 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายตามกฎหมายอังกฤษ

1. ศาล (Courts)

ศาล เป็นองค์กรสูงสุดในกระบวนการล้มละลาย ศาลในที่นี้หมายถึง High court ¹ หรือ County court ² แล้วแต่กรณี อำนาจหน้าที่ของศาล โดยส่วนใหญ่เป็นไปในทางการพิจารณา วินิจฉัยชี้ขาด และเป็นองค์กรสูงสุดในการควบคุม เริ่มตั้งแต่สิ่งรับหรือไม่รับคำขอให้ล้มละลาย นัดพิจารณาสืบพยาน มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์หรือยกคำขอให้ล้มละลาย พิจารณาคำขอประนอมหนี้ มีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลาย พิจารณาคำขอปลดจากล้มละลาย ตลอดจนมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย

2. Board of Trade

Board of Trade มีฐานะ เป็นหน่วยงานของรัฐบาล มีหน้าที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศ ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นขุนนาง (Lords) ของสภาองคมนตรี (Privy Council) ซึ่งได้รับการแต่งตั้ง โดยสภาองคมนตรีตามคำสั่งลงวันที่ 23 สิงหาคม ค.ศ.1786 ในคำสั่งดังกล่าวกำหนดให้มีประธาน (President) และผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ภายในสำนักงาน แต่โดยทางปฏิบัติแล้ว Board of Trade ไม่เคยมีการประชุมกัน ประธาน (President) จะเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของ Board of Trade และมีสมาชิกซึ่งมีฐานะเทียบเท่ารัฐมนตรีอีก 2 นาย คือ เลขาธิการรัฐสภา (Parliamentary Secretary) และรัฐมนตรี (Minister of State) เป็นผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจการของ Board of Trade ³

¹ ในส่วนของ Chancery Division สำหรับคดีล้มละลายที่ลูกหนี้มีภูมิลำเนา หรือประกอบธุรกิจอยู่ในกรุง London ดู Smith and Keenan, English law, (London : Pitman Publishing Limited, 1979), P.29.

² สำหรับคดีล้มละลายที่ลูกหนี้มีภูมิลำเนาหรือประกอบธุรกิจอยู่นอกเขตกรุง London

³ Halsbury, Statutes of England, (London : Butterworth, 1960), V.7. P.421.

ในทางกฎหมายล้มละลาย Board of Trade เป็นผู้แต่งตั้ง
 และถอดถอน Official receiver เป็นผู้วางข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
 ในหน้าที่ของ Official receiver เป็นผู้แต่งตั้ง Trustee ใช้สิทธิโต้แย้ง
 (objections) การแต่งตั้ง Trustee ตลอดจนพิจารณาปลด (release)
 Trustee ให้หลุดพ้นจากหน้าที่รับผิดชอบ เป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินงานของ Trustee
 และสั่งให้มีการสอบสวน เมื่อมีการกระทำผิดหน้าที่ตามกฎหมาย เป็นอาทิ

3. Official Receiver¹

การแต่งตั้งและถอดถอน Official receiver

Board of Trade เป็นผู้แต่งตั้ง Official receiver
 ให้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ เจ้าพนักงานของศาลซึ่งตนสังกัดอยู่ และมีอำนาจถอดถอนได้²

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ (receiving order)
 ของลูกหนี้ Official receiver จะเข้าทำการเก็บรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้³
 และเมื่อศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลาย (adjudication order) Official receiver
 จะมีฐานะเป็น Trustee ไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้ง Trustee ขึ้น⁴ นอกจากนั้น
 แล้ว Official receiver ยังมีอำนาจกระทำการเป็น Trustee ได้ใน
 กรณีดังต่อไปนี้

(1) ในระหว่างที่ตำแหน่ง Trustee วางลง⁵

¹ เปรียบเทียบได้กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

² Bankruptcy Act 1914, S.70

³ Bankruptcy Act 1914, S.7

⁴ Bankruptcy Act 1914, S.53 (1)

⁵ Bankruptcy Act 1914, S.78(4)

- (2) ในกรณีที่ Trustee ถูกปลด¹
- (3) ในคดีล้มละลายเล็ก ๆ น้อย ๆ (in case of small estates)²
- (4) ในการจัดการทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายที่ถึงแก่ความตาย ทั้งนี้จนกว่าเจ้าหนี้จะแต่งตั้ง Trustee³
- (5) ในการประนอมหนี้ ทั้งนี้จนกว่าจะได้แต่งตั้ง Trustee

อำนาจหน้าที่ของ Official receiver

สถานะทางกฎหมายของ Official receiver

นั้น เป็นผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของลูกหนี้ (conduct of the debtor) และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ (administration of the debtor's estate)⁵

1) อำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของลูกหนี้⁶

Official receiver มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ทำการสอบสวนพฤติกรรมของลูกหนี้ และรายงานให้ศาลทราบในกรณีที่มีเหตุผลอันสมควรเชื่อว่าลูกหนี้ได้กระทำความผิดอาญาภายใต้พระราชบัญญัตินี้ เพื่อนำมาเป็นเงื่อนไขประกอบการพิจารณาชำระปลดจากล้มละลาย

¹Bankruptcy Act 1914, S.93 (5)

²Bankruptcy Act 1914, S.129

³Bankruptcy Act 1914, S.130

⁴Bankruptcy Act 1914, S.16 (17), (18)

⁵Bankruptcy Act 1914, S.72 (1)

⁶Bankruptcy Act 1914, S.73

- (2) ทำรายงาน เกี่ยวกับพฤติกรรมของลูกหนี้ตามแต่ Board of Trade จะ เป็นผู้กำหนด
- (3) ทำการใด ๆ ตามที่ Board of Trade เป็นผู้กำหนดให้ดำเนินการเพื่อการได้ส่วนลูกหนี้ โดยเปิดเผย (Public examination of the debtor)
- (4) ทำการใด ๆ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือการดำเนินคดี อาญาต่อลูกหนี้ซึ่งทำการฉ้อฉลตามที่ Board of Trade เป็นผู้กำหนด
- 2) อำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้¹
- Official receiver มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
- (1) ทำการเก็บรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ในระหว่างที่ยัง ไม่มีการแต่งตั้ง Trustee และทำหน้าที่ เป็นผู้จัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในกรณีที่ไม่มีการแต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สิน (Special manager)
- (2) มอบหมายให้ผู้จัดการทรัพย์สิน (Special manager) ทำรายได้ หรือทำให้กองทรัพย์สินเพิ่มพูนขึ้น ในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย
- (3) เรียกประชุม และเป็นประธานในการประชุม เจ้าหนี้ ครั้งแรก

¹Bankruptcy Act 1914, S.74 (1)

- (4) ออกแบบฟอร์มสำหรับตัวแทน (Proxy) ในการประชุมเจ้าหนี้
- (5) แจ้งให้เจ้าหนี้ทราบถึงข้อเสนอดังกล่าว ใดๆ ของลูกหนี้ที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการชำระสะสางหนี้สิน
- (6) โฆษณาค่าสิ่งพิทักษ์ทรัพย์ วันเวลาประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกและได้ส่วนโดยเปิดเผย รวมทั้งการใด ใดๆ อันจำเป็นต้องโฆษณา
- (7) กระทำการในฐานะ Trustee ในขณะที่ตำแหน่ง Trustee วางลง

Trustee

การแต่งตั้ง Trustee

1) อำนาจในการแต่งตั้ง Trustee

อำนาจในการแต่งตั้ง Trustee อาจมาจากบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้¹

- (1) โดยการตกลงกันระหว่างเจ้าหนี้
- (2) โดย Committee of inspection เมื่อเจ้าหนี้ทั้งหลายลงมติให้มีอำนาจแต่งตั้งได้

¹Bankruptcy Act 1914, S.19 (1), (6)

(3) โดย Board of Trade ในกรณีที่เจ้าหนี้ทั้งหลาย
ไม่ได้แต่งตั้ง Trustee เสียภายใน 4 สัปดาห์นับแต่
วันที่ศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลาย หรือในกรณีที่มีการ
ประนอมหนี้ และไม่ได้แต่งตั้งขึ้นภายใน 7 วันนับแต่วันที่
ที่เจ้าหนี้ลงมติไม่ยอมรับคำขอประนอมหนี้ หรือศาล
ไม่เห็นชอบด้วยกับการประนอมหนี้

ในกรณีดังกล่าวข้างต้น Official receiver
ต้องรายงานข้อเท็จจริงให้ Board of Trade ทราบ
และแต่งตั้งบุคคลที่เหมาะสมเป็น Trustee แต่เจ้าหนี้
ทั้งหลาย หรือ Committee of inspection อาจ
แต่งตั้งบุคคลอื่นใดขึ้นแทน Trustee ที่แต่งตั้งโดย
Board of Trade ในภายหลังก็ได้¹

จะเห็นได้ว่าเมื่อองค์กรใดองค์กรหนึ่งใช้อำนาจแต่งตั้ง Trustee ขึ้นแล้ว องค์กร
อื่น ๆ ย่อมหมดอำนาจไปในตัว ยกเว้นแต่ในกรณีที่เจ้าหนี้ทั้งหลายหรือ Committee of
inspection ใช้อำนาจแต่งตั้ง Trustee ขึ้นมาใหม่แทน Trustee ที่แต่งตั้ง
ขึ้นโดย Board of Trade สำหรับเจ้าหนี้ทั้งหลายกับ Committee of inspection
นั้นก็ไม่มีกรณีที่ใช้อำนาจซ้ำซ้อนกันได้ ทั้งนี้ เพราะ Committee of inspection เป็น
ตัวแทนของเจ้าหนี้

Trustee อาจมีจำนวนมากกว่าหนึ่งนาย และจะแบ่งแยกหน้าที่กันตามแต่จะ
เห็นสมควรก็ได้

¹ Bankruptcy Act 1914, s.19

ถ้าบุคคลผู้ได้รับแต่งตั้งให้เป็น Trustee ปฏิเสธไม่ยอมรับตำแหน่งหรือ
ไม่ยอมหาประกันให้ หรือในกรณีที่การแต่งตั้ง Trustee ไม่ได้รับการรับรองจาก Board
of Trade เจ้าหนี้ทั้งหลายอาจแต่งตั้งบุคคลอื่นโคขึ้นแทนก็ได้¹

“การแต่งตั้งบุคคล เข้าทำการ เป็น Trustee แทนตำแหน่งเดิมที่ว่างลง ให้ดำเนินการ
เช่นเดียวกับการแต่งตั้ง Trustee เป็นครั้งแรก ในกรณีดังกล่าวให้ Official receiver
เรียกประชุมเจ้าหนี้ทั้งหลายเพื่อแต่งตั้ง และให้ Official receiver ทำหน้าที่เป็น
Trustee ซึ่งควรตรวจว่าการแต่งตั้ง Trustee จะเป็นผลสำเร็จ²

2) การใช้สิทธิโต้แย้ง (Objections) โดย Board of
Trade

การแต่งตั้ง Trustee โดยเจ้าหนี้ทั้งหลายหรือโดย
Committee of inspection อาจถูกโต้แย้งโดย Board of Trade
ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) การแต่งตั้งไม่ได้กระทำโดยสุจริตตามเสียงข้างมาก
ในการออกเสียงลงมติของเจ้าหนี้ทั้งหลาย³

(2) บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งไม่มีความเหมาะสมที่จะทำ
การเป็น Trustee⁴

(3) Trustee มีความสัมพันธ์กับบุคคลล้มละลายหรือ
เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใด หรือมีส่วนได้เสียในกองทรัพย์สิน
อันอาจ เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม
เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย

¹ Bankruptcy Act 1914, S. 77

² Bankruptcy Act 1914, S. 78

³ Bankruptcy Act 1914, S.19 (2)

⁴ Ibid.

- (4) บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเคยเป็น Trustee มาก่อน และเคยถูกถอดถอน เพราะกระทำผิดหน้าที่
- (5) บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเคยเป็น Trustee มาก่อน และในขณะที่ทำการเป็น Trustee นั้น ได้ละเว้น ไม่นำส่งบัญชีสำหรับการตรวจสอบภายในเวลา 2 เดือน นับแต่วันอันควรต้องนำส่งโดยการกระทำที่จงใจ หรือ ด้วยความประมาทเลินเล่อ

ในการใช้สิทธิโต้แย้งการแต่งตั้ง Trustee นั้น Board of Trade จะ ต้องแจ้งการโต้แย้งด้วยสาเหตุดังกล่าวไปยังศาลสูง (High Court) และถ้าเจ้าหน้าที่ ต้องการ ศาลสูงจะทำการวินิจฉัยประเด็นดังกล่าวให้¹

๓) การให้ประกันโดย Trustee

Trustee ต้องหาประกันให้ไว้ตามแต่ Board of Trade จะเห็นสมควรและพอใจ² Board of Trade จะเป็นผู้กำหนดจำนวนและลักษณะแห่งประกัน แต่ อาจมีการเพิ่มหรือลดจำนวนลงได้ มาตรการที่ให้หาประกันนี้อาจถูกกำหนดขึ้น เป็นกรณีพิเศษหรือ เป็นกรณีทั่ว ๆ ไปก็ได้³ ในกรณีที่ Trustee ถูกเรียกให้หาประกัน หรือถูกเรียกให้หา ประกันเพิ่มขึ้นแต่ไม่สามารถหาให้ได้ Board of Trade อาจถอดถอน Trustee ออกจากตำแหน่งเสียได้

¹Bankruptcy Act 1914, S.19 (3)

²Bankruptcy Act 1914, S.19 (2)

³Bankruptcy Rule 335

4) ใบรับรองการแต่งตั้ง Trustee

เมื่อพอใจการให้ประกันโดย Trustee แล้ว Board of Trade จะต้องรับรองการแต่งตั้ง Trustee ว่าเหมาะสมแล้ว ซึ่งจะทำให้การแต่งตั้ง Trustee มีผลตั้งแต่วันที่ได้ออกใบรับรองเป็นต้นไป¹ Board of Trade จะต้องพิมพ์ประกาศการแต่งตั้ง (gazette) พร้อมทั้งส่งใบรับรองไปยังเจ้าพนักงานของศาล และ Trustee จะต้องโฆษณาการแต่งตั้งตนเองในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นฉบับหนึ่ง²

อำนาจหน้าที่ของ Trustee

อำนาจหน้าที่ของ Trustee แยกพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) อำนาจหน้าที่ซึ่งต้องกระทำโดยได้รับอนุญาตจาก Committee of inspection

เมื่อได้รับอนุญาตจาก Committee of inspection แล้ว Trustee มีอำนาจกระทำการดังต่อไปนี้³

- (1) ดำเนินธุรกิจของบุคคลล้มละลาย เท่าที่จำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการแบ่งปันทรัพย์สิน
- (2) ยื่นฟ้อง ต่อผู้คดี หรือดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย

¹ Bankruptcy Act 1914, s.19 (4)

² Bankruptcy Rule 331

³ Bankruptcy Act 1914, s.56

- (3) แต่งตั้งทนายความ (Solicitor) หรือตัวแทน เพื่อกระทำการ หรือดำเนินธุรกิจใด ๆ ตามที่ได้รับอนุญาตจาก Committee of inspection
- (4) ยอมรับคำตอบแทน (Consideration) เพื่อเป็นประกันใน สัญญาจะขายทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายในราคาซึ่งจะมีการกำหนดในอนาคต หรือกำหนดกันโดยประการอื่นตามที่ Committee of inspection เห็นสมควร
- (5) จำนอง หรือจำนำทรัพย์สินอย่างใด ๆ ในกองทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้เงินมาชำระหนี้ของบุคคลล้มละลาย
- (6) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตไต่กลางการ (arbitration) วินิจฉัย หรือ ทำการประนีประนอมยอมความลิตธิ เรียกร้องใด ๆ
- (7) แย่งปันทรัพย์สินอันมีลักษณะพิเศษ (Peculiar nature) หรือ ทรัพย์สินซึ่งตามพฤติการณ์ไม่อาจขายได้ในทันทีหรือไม่สามารถขายได้กำไร แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายตามส่วนมากน้อยแห่งหนี้สิน

การอนุญาตให้ Trustee กระทำการใดใน (1) - (7) มิได้อนุญาตเป็นการทั่วไปให้กระทำการดังกล่าวทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนเท่าที่จำเป็น แต่ เป็นการอนุญาตให้กระทำตามแต่กรณีที่ร้องขอเท่านั้น ¹

- (8) อนุญาตให้บุคคลล้มละลายจัดการทรัพย์สินของตนเองทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน หรือดำเนินธุรกิจใด ๆ เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย รวมทั้งเป็นผู้ช่วย เหลือดำเนิน การ เพื่อกำหนดค่าตามที Trustee กำหนด ²

¹ Ibid.

² Bankruptcy Act 1914, s.57

- (9) กำหนดค่าใช้จ่าย เป็นจำนวนที่ เหมาะสมจากทรัพย์สินในคดีล้มละลาย สำหรับ เลี้ยงชีพบุคคลล้มละลายและครอบครัว หรือ เพื่อ เป็นค่าตอบแทน การดำเนินงาน ในกรณีที่บุคคลล้มละลายมีส่วนร่วมในการจัดการหรือ ดำเนินการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการแบ่งปันทรัพย์สินของตนเอง แต่ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวศาลมีอำนาจลดจำนวนลงได้

สำหรับกรณีที่ไม่มี การแต่งตั้ง Committee of inspection นั้น Trustee อาจร้องขอต่อ Board of Trade เพื่ออนุญาตให้กระทำการดังกล่าว¹ แต่ Board of Trade อาจมอบอำนาจดังกล่าวให้ Official receiver ก็ได้²

2) อำนาจหน้าที่ซึ่งกระทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาต Committee of inspection

Trustee มีอำนาจกระทำการดังต่อไปนี้³

- (1) ขายทอดตลาด หรือขายให้แก่บุคคลใดซึ่งทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ตลอดจนดำเนินการโอนกรรมสิทธิในทรัพย์สิน ใดๆ ให้กับผู้ซื้อ
- (2) ออกใบเสร็จรับเงินสำหรับการชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งจะมีผล เป็นการปลด บุคคลผู้ชำระหนี้ดังกล่าวให้พ้นจากความรับผิดชอบ
- (3) ตรวจสอบ จดลำดับ เรียกร้อง และถอนเงินปันผลซึ่งถึงกำหนดจ่ายให้แก่ บุคคลล้มละลาย

¹Bankruptcy Act 1914, S.20 (10)

²Bankruptcy Rule 328

³Bankruptcy Act 1914, S.55

- (4) ใช้อำนาจใด ๆ ภายในขอบอำนาจของ Trustee ปฏิบัติการในฐานะ
ทนายความ ตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับ เอกสารหรือตราสาร เพื่อบังคับ
การให้ เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้
- (5) จัดการทรัพย์สินใด ๆ ซึ่งบุคคลล้มละลายได้รับประโยชน์ในฐานะผู้เช่า
ในลักษณะ เดียวกันกับที่บุคคลล้มละลายอาจดำเนินการกับทรัพย์สินนั้น
- (6) ครอบครองทรัพย์สินอย่างใด ๆ ของบุคคลล้มละลาย เข้าทำสัญญา
เข้าดำเนินการผูกพันตนเองหรือตัวแทนที่กระทำการในฐานะ Trustee
ตลอดจนให้มีอำนาจกระทำการใด ๆ ตามความจำเป็นและสมควรต่อการ
ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ Trustee ¹

การควบคุม Trustee

ภายในบังคับแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1914 Trustee จะต้อง
ใช้ดุลยพินิจของตนเองในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ และการแบ่งปันทรัพย์สินแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย
ในกรณีที่มีปัญหาข้อยุ่งยาก Trustee อาจร้องขอต่อศาลตามวิธีการที่กำหนด เพื่อสั่งให้ดำเนินการ
อย่างหนึ่งอย่างใด เป็นกรณีพิเศษก็ได้ นอกจากนี้ Trustee จะต้องคำนึงถึงวิธีการที่
กำหนดขึ้นโดยเจ้าหนี้ หรือโดย Committee of inspection ในกรณีที่วิธีการซึ่งได้
กำหนดขึ้นขัดแย้งกัน วิธีการของเจ้าหนี้ย่อมอยู่เหนือวิธีการของ Committee of inspection

เพื่อให้ได้ทราบความประสงค์ของเจ้าหนี้ Trustee อาจเรียกประชุมเจ้าหนี้ขึ้นใน
เวลาหนึ่งเวลาใดตามแต่จะ เห็นสมควร และให้ถือ เป็นหน้าที่ซึ่งต้องดำเนินการ เมื่อเจ้าหนี้กำหนด
ให้เรียกประชุม หรือในกรณีอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้ต้อง เรียกประชุม ²

¹ Bankruptcy Act 1914, s.76

² Bankruptcy Act 1914, s.79 (1), (2)

ถ้าบุคคลล้มละลาย เจ้าหนี้ หรือบุคคลอื่นใดได้รับความเสียหายจากการกระทำหรือ คำวินิจฉัยของ Trustee บุคคลดังกล่าวอาจยื่นคำร้องขอต่อศาล และศาลอาจมีคำสั่งยึดตาม กลับ หรือแก้ไขการกระทำหรือคำวินิจฉัยของ Trustee หรือจะสั่งประการใดตามที่เห็นสมควรก็ได้¹ แต่ความที่กล่าวมานี้ไม่อนุญาตให้บุคคลล้มละลายสอดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกรณีอื่น เป็นปกติฐานะของการ จัดการทรัพย์สิน เมื่อมิได้มีการฉ้อฉล เกิดขึ้น²

Board of Trade มีหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินงานของ Trustee ในกรณีที่มีการกระทำผิดหน้าที่ตามกฎหมาย หรือในกรณีที่มีการร้องเรียนโดยเจ้าหนี้ Board of Trade อาจมีคำสั่งให้สอบสวนถึงกรณีดังกล่าว และมีอำนาจดำเนินการใด ๆ ตาม ที่เห็นสมควร นอกจากนี้ Board of Trade ยังอาจร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งให้ Trustee มาให้การต่อหน้าศาล และอาจสั่งให้มีการตรวจสอบหนังสือหรือ เอกสารใด ๆ อันอยู่ในอำนาจ ของ Trustee ก็ได้³

ในกรณีที่ Board of Trade มีความเห็นว่า การกระทำของ Trustee หรือการพิจารณาของมติใด ๆ ของ Committee of inspection ควรได้รับการทบทวน ใหม่ โดยเจ้าหนี้ทั้งหลายให้ Official receiver เรียกประชุม เจ้าหนี้ เพื่อดำเนินการ ดังกล่าว⁴

¹Bankruptcy Act 1914, s.80

²Re a Debtor (No. 400 of 1940) (1949) ch.236

³Bankruptcy Act 1914, s.81

⁴Bankruptcy Rule 352

การคุ้มครอง Trustee จากความรับผิดชอบ เป็นส่วนตัวในบางกรณี

ในกรณีที่ Trustee ได้ยึดหรือจำหน่ายทรัพย์สินใด ๆ ในความครอบครองของตน หรือของลูกหนี้ตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์โดยมิได้แจ้งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ Trustee ไม่ต้องรับผิดชอบ เป็นส่วนตัวสำหรับความสูญหายหรือเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดจากการที่มีบุคคลกล่าวอ้างสิทธิเหนือ ทรัพย์สินนั้น รวมทั้งไม่ต้องรับผิดชอบ เป็นส่วนตัวสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาดังกล่าว เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ¹

การสิ้นสุดลงของตำแหน่ง Trustee

ตำแหน่ง Trustee อาจสิ้นสุดลงด้วยกรณีดังต่อไปนี้ .

1) โดยการลาออก

เมื่อ Trustee มีความประสงค์จะลาออก ให้มีการประชุมเจ้าหนี้ เพื่อพิจารณาว่าจะยอมรับการลาออกของ Trustee หรือไม่ และต้องแจ้ง Official receiver ให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน ²

2) โดยการถอดถอน

ตำแหน่ง Trustee อาจถูกถอดถอนได้ดังนี้

¹ Bankruptcy Act 1914, S.61

² Bankruptcy Rule 340

(1) การถอดถอนโดยเจ้าหนี้

Trustee อาจถูกถอดถอนโดยมติของ เจ้าหนี้ในการประชุม เพื่อพิจารณากรณีดังกล่าวเป็นพิเศษ และได้มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าแล้ว ไม่น้อยกว่า 7 วัน¹ การประชุมดังกล่าวให้ดำเนินการ เรียกประชุม โดยกรรมการของ Committee of inspection หรือโดย Official receiver จากการร้องขอของ เจ้าหนี้ซึ่งมีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในหกของ เจ้าหนี้ทั้งหมดซึ่งได้วางประกัน ค่าใช้จ่ายสำหรับการ เรียกประชุม เจ้าหนี้ไว้ เป็นจำนวนที่เพียงพอแล้ว²

ในกรณีที่ เจ้าหนี้ลงมติไม่อนุมัติให้มีการถอดถอน Trustee มติดังกล่าวอาจอุทธรณ์ไปยัง High court ได้

(2) การถอดถอนโดย Board of Trade

Board of Trade อาจถอดถอน Trustee ออกจากตำแหน่ง ด้วยเหตุที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม หรือได้ละเว้นไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ด้วยเหตุ เป็นการอันไม่จำเป็นหรือไม่เป็นประโยชน์แก่ เจ้าหนี้ ด้วยเหตุแห่งความวิกลจริต เจ็บป่วย หรือสาปสูญจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือด้วยเหตุที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลล้มละลาย หรือ เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใด หรือมีส่วนได้ เสียในกองทรัพย์สินอันอาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เพื่อประโยชน์แก่ เจ้าหนี้ทั้งหลายได้³

¹Bankruptcy Act 1914, S.95 (1)

²Bankruptcy Rule 345

³Bankruptcy Act 1914, S.95 (2)

3) Trustee เป็นผู้มีหนี้สินส่วนตัว

ถ้า Trustee ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ (receiving order) ให้ถือ เป็นอันพ้นจากตำแหน่ง¹

4) โดยการปลด (release) ให้หลุดพ้น

Trustee อาจร้องขอให้ Board of Trade ปลดตนออกจากตำแหน่ง เมื่อ Trustee ได้จำหน่ายทรัพย์สินทั้งหมดของบุคคลล้มละลาย หรือการจำหน่ายทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายไม่จำเป็นต้องดำเนินการโดย Trustee อีกต่อไป และได้มีการแบ่งปันทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้แล้ว หรือในกรณีที่ Trustee หมกหน้าที่เนื่องจากการประนอมหนี้ได้รับการอนุมัติ หรือ เนื่องแต่ได้ลาออกหรือถูกถอดถอน ในการร้องขอดังกล่าว Board of Trade อาจสั่งให้ Trustee ทำรายงานและแสดงบัญชี เพื่อเป็นข้อพิจารณาประกอบกับคำโต้แย้งของ เจ้าหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสีย แล้วอาจมีคำสั่งให้ปลดหรือจะยับยั้งการปลดก็ได้ ถ้าคำขอให้ปลดถูกยับยั้ง Trustee มีสิทธิที่จะอุทธรณ์ไปยัง High Court ได้²

เว้นแต่ในกรณีที่ Trustee หมกหน้าที่เนื่องจากการประนอมหนี้ได้รับการอนุมัติ ก่อนที่ Trustee จะร้องขอให้ปลดตนเองพ้นจากหน้าที่ Trustee ต้องแจ้งความประสงค์ดังกล่าวไปยัง เจ้าหนี้ทั้งหลายที่สามารถพิสูจน์หนี้ได้ กับทั้งลูกหนี้ และให้แนบบัญชีรับจ่ายไปด้วย³

¹Bankruptcy Act 1914, s.94

²Bankruptcy Act 1914, s.93 (1)

³Bankruptcy Rule 341

ในกรณีที่การขอปลดจาก Trustee ถูกยับยั้ง เมื่อเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใด หรือผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ ศาลอาจมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร ว่าผลจากการกระทำ หรือ ละเว้นการกระทำของ Trustee นั้น ได้ก่อให้เกิดการกระทำผิดต่อหน้าที่ขึ้น¹

คำสั่งของ Board of Trade ที่ปลด Trustee พ้นจากหน้าที่ รับผิดชอบมีผลให้ Trustee ปลอดจากความรับผิดชอบทั้งปวงอัน เกิดจากการกระทำ หรือ ละเว้นการกระทำในฐานะ Trustee แต่คำสั่งดังกล่าวอาจเพิกถอน เสียได้ เมื่อสามารถ พิสูจน์ให้เห็นว่าการที่ได้มีคำสั่งไปนั้น เป็นผลมาจากการหลอกลวง บังคับ ขู่เข็ญ หรือปกปิด ข้อความจริง²

อนึ่ง ในกรณีที่ Trustee ไม่เคยลาออกหรือถูกถอดถอนมาก่อน การปลด Trustee พ้นจากตำแหน่งมีผลให้ Trustee หมดหน้าที่ลง ในกรณีดังกล่าว Official receiver จะ เข้ากระทำการในฐานะ Trustee สืบต่อแทน³

5. Committee of Inspection⁴

ในการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกหรือครั้งต่อ ๆ มา เจ้าหนี้ทั้งหลายอาจแต่งตั้ง Committee of inspection เพื่อควบคุมดูแล Trustee ในการจัดการ ทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย⁵

Committee of inspection ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่น้อย กว่า 3 คน แต่ไม่เกิน 5 คน สมาชิกของ Committee of inspection ต้อง เป็น

¹Bankruptcy Act 1914, s.93 (3)

²Ibid.

³Bankruptcy Act 1914, s.93 (4)

⁴คล้ายกรรมการเจ้าหนี้

⁵Bankruptcy Act 1914, s.20 (1)

เจ้าหน้าที่ซึ่งการพิสูจน์หนี้ได้รับการยอมรับ หรือ เป็นตัวแทนผู้รับมอบอำนาจทั่วไปหรือ เป็นทนายความ
ของ เจ้าหนี้ดังกล่าว¹

สมาชิกของ Committee of inspection อาจลาออกจากตำแหน่งโดย
ทำใบลาออก เป็นหนังสือยื่นต่อ Trustee² นอกจากกรณีลาออกแล้ว สมาชิกภาพของ
Committee of inspection จะสิ้นสุดลงในกรณีที่สมาชิกผู้นั้นตก เป็นบุคคลล้มละลาย
หรือได้สมคบหรือตระเตรียมการใด ๆ กับเจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือไม่มาประชุมเป็นเวลา 5 ครั้ง
ติดต่อกัน³ หรือในกรณีที่เจ้าหนี้ลงมติให้ถอดถอนสมาชิกผู้นั้นในการประชุม เจ้าหนี้ซึ่งมีการแจ้ง
วัตถุประสงค์ดังกล่าวให้ทราบล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 7 วันแล้ว⁴

เมื่อตำแหน่งสมาชิกของ Committee of inspection วางลง Trustee
ต้องเรียกประชุม เจ้าหนี้ทั้งหลาย เพื่อแต่งตั้งโดยทันที แต่สมาชิกที่เหลืออยู่อาจปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้
ตราบเท่าที่มีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่า 2 คน⁵

สมาชิกของ Committee of inspection ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ
ซื่อสัตย์สุจริต แม้หากจะมีเหตุบกพร่องในการแต่งตั้งสมาชิกผู้ใดก็ไม่มีผลกระทบต่ออันได้
กระทำไปโดยสุจริตของสมาชิกผู้นั้น แต่มีข้อห้ามมิให้สมาชิกของ Committee of
inspection ถือเอาประโยชน์ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยทางอ้อมในข้อตกลงใด ๆ จาก
บุคคลล้มละลาย หรือรับเอาค่าตอบแทนจากการดำเนินการใด ๆ ตลอดจนรับเอาประโยชน์จาก
สิ่งของซึ่งส่งให้แก่กองทรัพย์สิน ถ้าฝ่าฝืน Board of Trade อาจไม่อนุญาตให้มีการ
จ่ายเงิน หรือ เรียกร้องผลประโยชน์กลับคืน และศาลจะไม่ยอมให้มีการจ่ายเงินในการดำเนิน
งานอันมีลักษณะพิเศษ ซึ่งมีได้เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่โดยปกติของ Committee of
inspection⁶

¹ Bankruptcy Act 1914, s.20 (2)

² Bankruptcy Act 1914, s.20 (5)

³ Bankruptcy Act 1914, s.20 (6)

⁴ Bankruptcy Act 1914, s.20 (7)

⁵ Bankruptcy Act 1914, s.20 (9)

⁶ Bankruptcy Rule 350

1.2.3 กระบวนการล้มละลายตามกฎหมายฝรั่งเศส¹

คดีล้มละลายอาจเริ่มต้นโดยฝ่ายลูกหนี้เอง (Par la déclaration du débiteur)² โดยฝ่ายเจ้าหนี้ (Sur l'assignation d'un créancier)³ โดยศาล (D'office) หรือโดยอัยการ (Le procureur de la République)⁴

บุคคลที่อาจถูกฟ้อง เป็นจำเลยในคดีล้มละลายตามกฎหมายฝรั่งเศสแตกต่างไปจากกฎหมายล้มละลายของอังกฤษ หรือของไทย ตามกฎหมายฝรั่งเศสนั้นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบกิจการค้าเพื่อหากำไรและได้ขึ้นทะเบียนพหุค้ำไว้เท่านั้นที่อาจถูกฟ้องให้ล้มละลายได้ บุคคลที่มีพหุค้ำจะอยู่นอกกระบวนการของกฎหมายล้มละลาย หากจะมีความรับผิดชอบเพียงแต่อาจถูกฟ้องคดีแพ่งได้เท่านั้น แต่ทั้งนี้ถ้าเข้าอยู่ในข้อยกเว้นที่ว่าถึงหากจะมีได้ขึ้นทะเบียน เป็นพหุค้ำ แต่โดยพฤติการณ์เป็นผู้ประกอบกิจการค้า หรือนิติบุคคลทางแพ่งที่มีได้ประกอบกิจการค้าเพื่อหากำไร เช่นสมาคมก็อาจถูกฟ้องให้ล้มละลายได้⁵

¹ในที่นี้หมายถึงกระบวนการ Règlement judiciaire และ Liquidation des biens ซึ่งอยู่ในกฎหมายที่ร่างขึ้นใหม่ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1967 ปัจจุบันนี้กฎหมายของฝรั่งเศสจึงไม่ใช่คำว่า "ล้มละลาย" ดังนั้น ถ้าในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้ถ้อยคำว่ากฎหมายล้มละลายของฝรั่งเศสเมื่อใด ก็ขอให้เข้าใจว่าเป็นถ้อยคำที่ใช้เพื่อประกอบความเข้าใจ หรือชี้เฉพาะว่าหมายถึงกฎหมายเพื่อการดังกล่าว

² La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art.1er

³ La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art.2

⁴ La loi No.927 du 15 Octobre 1981 art.1er

⁵ René Rodière, Précis Dalloz, Droit Commercial, (Paris : Dalloz, 1972), pp.241 - 243.

การที่จะฟ้องลูกหนี้ เป็นคดีล้มละลายมีเงื่อนไขอีกประการหนึ่งคือ ต้องปรากฏว่าลูกหนี้หนึ่งการชำระเงินให้แก่เจ้าหนี้ (La cessation des paiements) คำว่า La cessation des paiements นี้ ถ้าว่ากันตามทฤษฎีแล้ว เป็นคนละความหมายกับคำว่าหนี้สินล้นพ้นตัว (l'insolubilite) การมีหนี้สินล้นพ้นตัวตั้งอยู่บนข้อสมมุติฐานที่ว่า ลูกหนี้มีรายรับ (actif) น้อยกว่ารายจ่าย (passif) ส่วนคำว่า La cessation des paiements นั้น ถึงหากลูกหนี้จะสามารถชำระหนี้ได้ แต่ไม่ชำระหนี้ตามกำหนดที่ต้องชำระ และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น ก็เข้าอยู่ในความหมายดังกล่าวแล้วจึงเป็นที่เห็นได้ว่า ถึงแม้ลูกหนี้จะไม่ชำระหนี้เพียงครั้งเดียวก็เพียงพอที่จะถือว่าเป็นการงดชำระเงินให้แก่เจ้าหนี้ได้ อย่างไรก็ตาม ศาลฝรั่งเศสไม่ได้ตีความเคร่งครัดถึงขนาดนั้น โดยมีหลักในการพิจารณาอยู่ 2 ประการ คือ

1. ดูว่าสถานะทางการเงินของลูกหนี้อยู่ในสภาพหมดหวังหรือไม่ และ
2. ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ หรือ ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้ แต่ด้วยวิธีการฉ้อฉล¹

มีข้อสังเกตว่า กฎหมายฝรั่งเศสไม่ได้กำหนดจำนวนทุนทรัพย์ขั้นต่ำในการฟ้องคดีล้มละลายแต่อย่างใด

ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลาย² ได้แก่

1. Tribunal de Commerce คือศาลพาณิชย์ซึ่งลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นเอกชน หรือนิติบุคคลซึ่งเป็นพ่อค้า
2. Tribunal de Grande instance คือศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลายที่ลูกหนี้เป็นนิติบุคคลทางแพ่ง (Personnes morales de droit privé civiles) ซึ่งมีใช้พ่อค้า เช่น สมาคม

¹Ibid, p.244.

²La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art. 5

ในการพิจารณาของศาลมีกระบวนการที่กฎหมายกำหนดให้ศาล เลือกปฏิบัติต่อลูกหนี้อยู่

2 กระบวนการ คือ

1. Règlement judiciaire เป็นกระบวนการที่ศาลสั่งให้ใช้เมื่อเห็นว่าการค้าของลูกหนี้อยู่ในสภาพอันน่าจะกลับคืนสู่สภาวะปกติได้ จึงให้ลูกหนี้ดำเนินธุรกิจการค้าต่อไป ภายใต้การควบคุมดูแล แนะนำ และช่วยเหลือขององค์กรฝ่ายต่าง ๆ¹ เพื่อให้โอกาสลูกหนี้ได้แก้ไขสถานะการณของตนเอง ในกระบวนการนี้หากลูกหนี้มีความประสงค์จะขอประนอมหนี้ (Concordat) ก็ขอที่จะยื่นคำขอประนอมหนี้เสีย เพื่อที่จะได้มีการพิจารณาคำขอประนอมหนี้ของลูกหนี้โดยที่ประชุมเจ้าหนี้ (Assemblée des Créanciers) ต่อไป

คำขอประนอมหนี้ซึ่งที่ประชุม เจ้าหนี้ออก เสียงยอมรับจะต้องได้รับความ เห็นชอบจากศาลด้วย² และถ้าลูกหนี้ปฏิบัติตามข้อประนอมหนี้ เป็นผลสำเร็จ ก็เป็นอันหลุดพ้นจากกระบวนการดังกล่าว กลับ เป็นผู้มีอำนาจจัดการทรัพย์สินของตนโดยอิสระดัง เดิม³ แต่ถ้ามิได้มีการปฏิบัติ ตามข้อประนอมหนี้ หรือว่าการประนอมหนี้ถูกยก เลิก⁴ ศาลก็จะ เปลี่ยนไปใช้กระบวนการ Liquidation des biens ซึ่ง เป็นอีกกระบวนการหนึ่ง

2. Liquidation des biens เป็นกระบวนการที่ศาลจะสั่งให้ใช้เมื่อ เห็นว่าฐานะทาง เศรษฐกิจการค้าของลูกหนี้ตกต่ำจนไม่อาจช่วยเหลือได้ หรือ เมื่อศาลใช้กระบวนการ Règlement judiciaire ปฏิบัติต่อลูกหนี้แล้ว ศาลอาจต้อง เปลี่ยนมาใช้กระบวนการ Liquidation des biens เมื่อปรากฏเหตุต่าง ๆ ตามมาตรา 79 ของ La loi No.563 du 13 juillet 1967 ดังนี้

¹ อันได้แก่ Juge-Commissaire, Syndic และ Contrôleur

² La Loi No.563 du 13 Juillet 1967 art.72

³ La Loi No.563 du 13 Juillet 1967 art.74, al.3

⁴ La Loi No.563 du 13 Juillet 1967 art.75, 76

1. ลูกหนี้ไม่เสนอขอประนอมหนี้
2. ลูกหนี้เสนอขอประนอมหนี้ แต่ไม่บังเกิดผล
3. สัญญาประนอมหนี้ถูกยกเลิก หรือมีการลงมติไม่เห็นชอบด้วยการประนอมหนี้
4. ลูกหนี้ไม่อาจแก้ไขสถานการณ์ให้กลับคืนสู่สภาวะปกติ เพราะลูกหนี้อยู่ใน

ฐานะที่ไม่สามารถดำเนินธุรกิจการค้าต่อไปได้¹

ในกระบวนการ Liquidation des biens นี้จะไม่มีการประนอมหนี้ เพราะต้องจบลงด้วยการขายทรัพย์สิน เพื่อแบ่งชำระหนี้แก่เจ้าหนี้

นับตั้งแต่ศาลได้ประกาศใช้กระบวนการใดกระบวนการหนึ่งแล้ว ทางฝ่ายเจ้าหนี้ต้องมารวมตัวกัน เป็นกลุ่ม (La masse des créanciers) และต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ (Production des créances) ไม่ว่าจะเป็น เจ้าหนี้ธรรมดา (créanciers chirographaires) หรือเจ้าหนี้มีประกัน (créanciers bénéficiaires de sûretés) โดยผ่านขบวนการตรวจคำขอรับชำระหนี้ (Vérification) และหนี้นั้นจะต้องได้รับการยอมรับ (Admission des créances) จาก Juge-Commissaire สำหรับหนี้ที่ถูกคัดค้าน ศาลจะเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดให้²

1.2.4 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายตามกฎหมายฝรั่งเศส

1. ศาล (Tribunal)

ศาล เป็นองค์กรสูงสุดในกระบวนการล้มละลาย ศาลในที่นี้หมายถึง ศาลพาณิชย์ (Tribunal de commerce) หรือศาลจังหวัด (Tribunal de grande instance) แล้วแต่กรณี

¹René Rodière, Précis Dalloz, Droit Commercial, PP.318-319.

²La Loi No.563 du 13 Juillet 1967 art. 43 ; René Rodière, Cours élémentaire de droit, Droit Commercial, (Paris : Sirey, 1972); P . 47.

ศาลเป็นผู้เลือกใช้และประกาศระบวนการ Règlement Judiciaire หรือระบวนการ Liquidation des biens ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการเริ่มต้นคดีโดยฝ่ายเจ้าหนี้ โดยฝ่ายลูกหนี้ โดยอัยการ หรือโดยศาลเป็นผู้ประกาศระบวนการดังกล่าวด้วยอำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของศาลเอง (D'office)

ในแง่ของการควบคุม ศาลเป็นผู้แต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลง Juge-Commissaire¹ เป็นผู้แต่งตั้ง เปลี่ยนแปลง หรือถอดถอน Syndic² และเป็นผู้ใช้อำนาจถอดถอน Contrôleur ตามคำแนะนำของ Juge-Commissaire³ จึงกล่าวได้ว่าศาลเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดในการควบคุม แม้แต่อำนาจของ Juge-Commissaire ในการตรวจตรา ดูแล หรืออำนวยการระบวนการ Règlement judiciaire และ Liquidation des biens ให้เป็นไปโดยรีบด่วนก็ยังคงอยู่ภายใต้อำนาจของศาล⁴

2. Juge-Commissaire

Juge-Commissaire แต่งตั้งจากบรรดาสมาชิกของผู้พิพากษา โดยมีคำพิพากษาแต่งตั้งขึ้นให้ปฏิบัติหน้าที่ทั้งในกระบวนการ Règlement judiciaire และในกระบวนการ Liquidation des biens ตำแหน่ง Juge-Commissaire อาจมีการเปลี่ยนแปลงโดยศาลได้ทุกขณะ และจะต้องกระทำเป็นคำพิพากษาเช่นเดียวกับการแต่งตั้ง คำพิพากษาแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลง Juge-

¹ Georges Ripert, René Roblot, Traité Élémentaire de Droit Commercial, (Paris : Librairie Générale de Droit et de Jurisprudence, 1976), PP. 653 - 654.

² Ibid, p.645.

³ La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art. 12, al. 3

⁴ La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art. 8

Commissaire ไม่อาจคัดค้านอุทธรณ์ หรือฎีกาได้ ¹

Juge-Commissaire มีภาระหน้าที่ เป็นพิเศษในการควบคุม
ดูแล อำนาจการ กระบวนการทางกฎหมายล้มละลาย² ให้ดำเนินไปโดยสะดวกและรวดเร็ว
โดย เฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่อยู่ในอำนาจดำเนินการของ Syndic

อำนาจหน้าที่โดยทั่ว ๆ ไปของ Juge-Commissaire
ได้แก่ การเสนอคำขำ เหน็จแก่ Syndic การเสนอขอ เปลี่ยนแปลงหรือถอดถอน Syndic
เป็นผู้แต่งตั้ง Contrôleur (คล้ายกรรมการ เจ้าหนี้) ซึ่งมาจาก เจ้าหนี้ไม่เกินสองนาย
และมีสิทธิที่จะ เสนอขอถอดถอนได้ด้วย เป็นผู้กำหนดวันประชุม เจ้าหนี้ เพื่อพิจารณาคำขอประนอม
หนี้ เป็นอาทิ

ในแง่ของการควบคุม กฎหมายกำหนดให้การกระทำบางอย่าง เช่น
การขายทรัพย์สินที่ เสื่อม เสียหรือนุบสลาย ³ การดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ต่อไป ⁴ เหล่านี้
ก่อนที่ Syndic จะ เข้าดำเนินการต้องได้รับอนุญาตจาก Juge-Commissaire
เสียก่อน หรือถ้าในกระบวนการ Règlement judiciaire เมื่อลูกหนี้ปฏิเสธไม่ทำ
มาตรการอันจำเป็น เพื่อปกป้องพิทักษ์ทรัพย์สินของตน Juge-Commissaire
มีอำนาจสั่งให้ Syndic เข้าดำเนินการแต่เพียงผู้เดียว ⁵ อย่างไรก็ตามการกระทำอันถือ
ว่ามีความสำคัญบางประการก็ไม่อยู่ในขอบ เขตอำนาจหน้าที่ของ Juge-Commissaire
แต่ให้ศาลเป็นผู้พิจารณาอนุญาต ได้แก่การ เข้าทำสัญญา เข้าทรัพย์สินทางการค้า (fonds de
commerce) ของลูกหนี้ที่ เรียกว่า Location gérance ⁶

¹La loi No.563 du 13 Juillet 1976 art.103 (1); Georges Ripert, René Roblot, Traité Élémentaire de Droit Commercial, PP.653-654.

²Règlement judiciaire หรือ Liquidation des biens

³La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art. 20

⁴La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art. 25, 26

⁵La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art. 14, al.2

⁶La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art. 27

3. Syndic¹

1) คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็น Syndic

ผู้ที่จะเป็น Syndic ต้องมีสัญชาติฝรั่งเศส หรือแปลงสัญชาติ มาเป็นฝรั่งเศสแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี อายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ ไม่เคยได้รับโทษหรือไม่เคย ถูกควบคุมด้วยมาตรการกักกันตัวมาก่อน ทางด้านคุณวุฒิต้องจบปริญญาตรีทางกฎหมาย เป็นอย่างต่ำ และต้องประกอบด้วยคุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ มิได้ประกอบวิชาชีพเป็นพ่อค้าอยู่ใน ขณะนั้น

ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพ เป็น Syndic ต้องขึ้นทะเบียนไว้ ในการจดทะเบียน ศาลพาณิชย์จะเป็นผู้เสนอ เมื่อเสนอชื่อแล้วจึงไปลงทะเบียนที่ศาลอุทธรณ์ (Cour d'appel) ในเขตที่ตนต้องการประกอบวิชาชีพ และ Syndic ต้องมี ถิ่นที่อยู่ในเขตที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ด้วย²

2) องค์กรวิชาชีพของ Syndic

Syndic ต้องรวมกลุ่มก่อตั้ง เป็นสมาคมที่เรียกว่า Association Nationale ซึ่งสถานะของสมาคมนี้ เป็นที่ยอมรับโดยรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรม Association Nationale ประกอบด้วย Companies régionales ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการจัดองค์กรกระจายไปในส่วนภูมิภาคโดยมีการติดต่อ ประสานงานกัน

¹ เปรียบ เทียบได้กับ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

² Georges Ripert, René Roblot, Traité Élémentaire de Droit Commercial, PP.641 - 642.

แผนภูมิของ Association Nationale ประกอบด้วย

1) Bureau Nationale เป็นส่วนที่รับผิดชอบการบริหารงานภายในสำนักงาน

2) Chambre de discipline เป็นส่วนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นผู้ลงโทษเขียน รับผิดชอบบุคคล เข้าฝึกอบรมเป็น Syndic พร้อมทั้งออกประกาศนียบัตรให้ และเป็นผู้ควบคุมวินัยของ Syndic นอกจากนี้ยังเป็นผู้ตรวจรายงานทางด้านการบัญชีของ Syndic ภายใต้การควบคุมของ Companies régionales และอัยการ (Procureur de la République)

ด้วยเหตุที่ Syndic อาจต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ กฎหมายจึงบัญญัติให้ Syndic ต้องวางเงินประกันค่าเสียหายไว้ที่ Association Nationale สำหรับจำนวนเงินที่ต้องวางประกันนั้นอยู่ระหว่าง 2,000 ถึง 7,500 ฟรังก์ แล้วแต่ความมากน้อยของประชาชนในเขตนั้น และสามารถจะถอนคืน เมื่อพ้นจากตำแหน่ง ¹

3) การแต่งตั้ง เปลี่ยนแปลง และถอดถอน Syndic

การแต่งตั้ง Syndic

คำพิพากษาของศาลที่ประกาศใช้กระบวนการ Règlement judiciaire หรือกระบวนการ Liquidation des biens จะระบุการแต่งตั้ง Syndic หนึ่งนาย หรือมากกว่านั้นแต่ไม่เกินสามนาย ²

¹Ibid, pp.642-643.

²La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art. 9, al.1

มีข้อสังเกตว่า ในการแต่งตั้ง Syndic นั้น นอกจากจะต้องพิจารณาถึงข้อคุณสมบัติที่กล่าวมาแล้ว กฎหมายฝรั่งเศสยังห้ามมิให้แต่งตั้งบุคคลผู้มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดชั้นที่ 4 (ทางบิดามารดา) กับลูกหนี้เป็น Syndic ด้วย¹

ถ้ามีการแต่งตั้ง Syndic มากกว่าหนึ่งนาย² Syndic จะต้องกระทำการและรับผิดชอบร่วมกัน เว้นเสียแต่ว่า Juge-Commissaire จะมอบอำนาจเป็นพิเศษ ให้แก่ Syndic คนหนึ่งคนใดโดยเฉพาะ ซึ่งในกรณีดังกล่าวหากมีปัญหาผูกพันถึงความรับผิด Syndic ผู้ได้รับอำนาจเพื่อการหนึ่งการใดโดยเฉพาะนั้นต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว

การเปลี่ยนแปลงและถอดถอน Syndic

Juge-Commissaire มีอำนาจเสนอต่อศาลเพื่อขอถอดถอน Syndic ด้วยสาเหตุการร้องเรียนของฝ่ายเจ้าหนี้ หรือฝ่ายลูกหนี้ และในส่วนของ Juge-Commissaire เอง ก็มีอำนาจโดยตำแหน่งที่จะเสนอขอให้ถอดถอน Syndic³

คำร้องเรียนขอให้ถอดถอน Syndic โดยฝ่ายเจ้าหนี้หรือฝ่ายลูกหนี้ต้องเสนอต่อ Juge-Commissaire ก่อน จะตรงไปขอต่อศาลเลยก็ไม่ได้ ต่อเมื่อ Juge-Commissaire ไม่ดำเนินการตามคำร้องเรียนภายใน 8 วัน จึงจะมีสิทธินำคำร้องเรียนเสนอต่อศาล

¹ La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art. 9, al.2

² ในทางปฏิบัติ สำหรับกระบวนการ Liquidation des biens มักจะแต่งตั้ง Syndic เพียงนายเดียวเท่านั้น

³ La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art. 9, al. 3

การแต่งตั้ง Syndic คนใหม่ เข้าแทนที่ Syndic คนเดิมที่ออกไป หรือการแต่งตั้ง Syndic เข้ามาสมทบกับ Syndic ซึ่งมีอยู่แล้วให้ Juge-Commissaire เป็นผู้เสนอต่อศาล และจะต้องปฏิบัติตามกระบวนการในการแต่งตั้งต่อไป

ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงตัว Syndic นั้น ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ในปี ค.ศ. 1981 ให้ Juge-Commissaire มีอำนาจเสนอต่อศาล ให้แต่งตั้งบุคคลอื่นเข้ามาเป็น Syndic แทน จากการร้องขอของฝ่าย ลูกหนี้ เจ้าหนี้ หรือ อัยการ หรือแม้แต่ Juge-Commissaire เอง ก็มีอำนาจโดยตำแหน่งที่จะเสนอต่อศาล ได้¹

อนึ่ง คำพิพากษาที่ระบุงการแต่งตั้ง หรือถอดถอน Syndic เป็นที่สุด ไม่สามารถคัดค้าน อุทธรณ์ หรือฎีกาได้²

4) อำนาจหน้าที่ของ Syndic

ในเบื้องต้น โดยเหตุที่ Syndic ได้รับอำนาจจากศาล ดังนั้น จึงถือว่า Syndic ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นตัวแทนของศาล (mandataire de Justice) ด้วย

ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการ Règlement judiciaire หรือกระบวนการ Liquidation des biens ก็ดี Syndic จะทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางของกระบวนการร่วมกัน (organe de la procédure) กล่าวคือ Syndic จะกระทำการแทนกลุ่ม เจ้าหนี้โดยใช้สิทธิในนามของตนเอง เพื่อผลประโยชน์ของ เจ้าหนี้ ในขณะที่เดียวกันก็ถือว่า Syndic กระทำการแทนลูกหนี้ด้วย โดยเฉพาะในกระบวนการ Liquidation des biens ลูกหนี้จะกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือกิจการของตนไม่ได้ ต้องให้ Syndic เป็นผู้ดำเนินการ

¹ La loi No.927 du 15 Octobre 1981 art. 4

² La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art. 103 (1)

ถ้าเป็นกระบวนการ *Règlement judiciaire* หลักที่ว่า *Syndic* กระทำแทนลูกหนี้จะผ่อนคลายความเคร่งครัดลง *Syndic* เพียงแต่เข้ามาช่วยเหลือลูกหนี้ ด้วย เหตุผลที่ว่าลูกหนี้ไม่สามารถกระทำการเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกิจการลำพังตนเองต่อไปโดยปราศจากความช่วยเหลือของ *Syndic* ทางฝ่าย *Syndic* ก็ไม่สามารถกระทำการใด ๆ แต่เพียงลำพังโดยประการเช่นเดียวกัน เป็นต้นว่า ถ้าลูกหนี้ปฏิเสธที่จะหามาตรการอันจำเป็นเพื่อพิทักษ์ทรัพย์สินของตน *Syndic* อาจเข้าดำเนินการดังกล่าวด้วยตนเอง แต่ต้องได้รับอนุญาตจาก *Juge-Commissaire*

การจัดการทรัพย์สินโดย *Syndic* ในกระบวนการ *Règlement judiciaire*

เมื่อศาลประกาศใช้กระบวนการ *Règlement judiciaire* แล้ว *Syndic* มีหน้าที่ต้องช่วยเหลือลูกหนี้กระทำการทุกอย่างอันเป็น เรื่องเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สิน¹ แต่ไม่รวมถึงการป้องกันพิทักษ์รักษาทรัพย์สินของลูกหนี้ ด้วย เหตุนี้กฎหมายลงวันที่ 13 กรกฎาคม 1967 มาตรา 14 วรรค 2 จึงได้บัญญัติว่า ในกรณีลูกหนี้ปฏิเสธที่จะหามาตรการอันจำเป็นเพื่อพิทักษ์รักษาทรัพย์สินของตน *Syndic* สามารถดำเนินการไปโดยลำพังเมื่อได้รับอนุญาตจาก *Juge-Commissaire* แล้ว

การจัดการทรัพย์สินโดย *Syndic* ในกระบวนการ *Liquidation des biens*

Syndic เป็นผู้ดำเนินการขายทรัพย์สิน² ซึ่งกฎหมายกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ไว้อย่างกว้างขวาง แต่การดำเนินการในบางกรณีถือ เป็นเรื่องสำคัญ *Syndic* จะกระทำได้อีก เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลหรือจาก *Juge-Commissaire* และในบางกรณีจะต้องมีตัวลูกหนี้อยู่ด้วย

¹ La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art. 14

² La loi No.563 du 13 Juillet 1967 art. 80

5) บำเหน็จของ Syndic

ด้วยเหตุที่ Syndic เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อบำเหน็จ จึงต้องมีการกำหนดบำเหน็จให้ Syndic ซึ่งประธานศาลพาณิชย์ (President du Tribunal) จะเป็นผู้กำหนดตามคำแนะนำของ Juge-Commissaire โดย ออกเป็นคำสั่ง คำสั่งเกี่ยวกับบำเหน็จของ Syndic อาจถูกคัดค้านได้ภายใน 15 วัน ¹

6) ความรับผิดชอบของ Syndic

Syndic ต้องรับผิดชอบลูกหนี้ ต่อกลุ่มเจ้าหนี้ หรือ ต่อบุคคลภายนอกสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นในทางการจัดการของตน หรือที่ได้ก่อให้เกิด ขึ้นกับบุคคลภายนอก นอกเหนือจากนั้น Syndic ที่ได้รับแต่งตั้งใหม่ยังสามารถฟ้องร้อง Syndic ผู้ถูกถอดถอนให้รับผิดชอบในความเสียหายซึ่งเกิดขึ้นแต่ก่อนนั้นได้ด้วย ²

Syndic ต้องนำเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินของ ลูกหนี้ ³ ไปวางไว้ ณ Caisse des dépôt et consignation ⁴ ภายในเวลา 8 วัน Juge-Commissaire จะเป็นผู้หักเงินดังกล่าวส่วนหนึ่งออก เป็นค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย ถ้า Syndic นำเงินไปวางล่าช้าก็จะต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ย ตามอัตราที่กฎหมายกำหนด

¹ Georges Ripert, René Roblot, Traité Élémentaire de Droit Commercial, p.649.

² Ibid, p.650.

³ ในกระบวนการ Liquidation des biens

⁴ คล้ายสำนักงานวางทรัพย์

4. Contrôleur ¹

Juge-Commissaire อาจแต่งตั้ง เจ้าหนึ่หนึ่งถึงสองคนให้เป็น
 Contrôleur และมีอำนาจเสนอต่อศาล เพื่อขอถอดถอนได้ การแต่งตั้งหรือถอดถอน
 Contrôleur ให้อ้อ เป็นที่สุค ไม่สามารถคัดค้านอุทธรณ์หรือฎีกาได้

จะเห็นว่ากฎหมายไม่ได้บังคับให้ต้องแต่งตั้ง Contrôleur เสมอไป
 แต่โดยทางปฏิบัติแล้วฝ่าย เจ้าหนึ่ซึ่งมีจำนวนมากจะร้องขอให้มีการแต่งตั้ง เพื่อความสะดวกในการ
 ดูแลผลประโยชน์ของคน เจ้าหนึ่ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็น Contrôleur จะเป็น เจ้าหนึ่มี
 ประกัน ² หรือ เจ้าหนึ่สามัญก็ได้

Contrôleur มีภาระหน้าที่ เป็นพิเศษในการตรวจบัญชี ตรวจสอบ
 สถานภาพปัจจุบันของลูกหนึ่ ตลอดจน เป็นผู้ช่วย เหลือ Juge-Commissaire ตรวจตราการ
 ดำเนินงานของ Syndic ช่วยตรวจคำขอรับชำระหนึ่ ช่วยแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับข้อ เสนอ
 ในคำขอประนอมหนึ่ของลูกหนึ่ นอกจากนั้น Contrôleur ยังมีสิทธิที่จะได้ทราบรายรับ
 รายจ่ายต่าง ๆ ภายในกระบวนการซึ่งแสดงให้ปรากฏทางบัญชี

Contrôleur ต้องกระทำการด้วยตนเองโดยไม่มีสิทธิได้รับบำ เเหน็จ
 และจะมีความรับผิดชอบเฉพาะในความผิดที่ร้ายแรงเท่านั้น ³

¹ คล้ายกรรมการ เจ้าหนึ่

² กฎหมายไม่ได้กำหนดประเภทของ เจ้าหนึ่ไว้ ศาลจึงอนุญาตให้เจ้าหนึ่มีประกัน เป็น
 Contrôleur ได้

³ La loi 563 du 13 Juillet 1967 art. 12, al. 3

จะเห็นว่าอำนาจหน้าที่ของ Contrôleur นั้นอยู่ภายในขอบ
อำนาจของ Juge-Commissaire และ เป็นไปในทางตรวจตรา ดูแล หรือให้คำ
ปรึกษา Contrôleur ไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการทรัพย์สิน
และไม่มีสิทธิฟ้องร้องคดีต่อศาล

ศูนย์วิทย์ทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย